

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **D. V. D.**, zastoupený Mgr. Markem Sedlákem, advokátem v Brně, Příkop 8, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 3. 2005, č. j. 59 Az 100/2004 - 20, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne ze dne 31. 3. 2005, č. j. 59 Az 100/2004 - 20, **s e z r u š u j e** a věc **s e v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 18. 11. 2004, č. j. OAM-421/LE-B02-B04-2004, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel především o zjištění, že důvodem žádosti o udělení azylu ze strany žalobce je skutečnost, že byl, v souvislosti se svou činností v studentském hnutí, v jehož rámci zadával na Internetu (v internetových kavárnách) informace o porušování lidských práv ve Vietnamu, zadržen na dva dny policií, tento důvod však nelze podřadit pod důvody uvedené v § 12 zákona o azylu.

Proti citovanému rozhodnutí podal žalobce včas žalobu, ve které uvedl, že správní orgán na základě shromážděných důkazů nesprávně posoudil skutkový stav věci a na základě toho vydal rozhodnutí, které žalobce považoval s ohledem na příslušná ustanovení zákona o azylu za nesprávná. Žalobce se na Českou republiku obrátil s žádostí o ochranu z důvodu tíživé životní situace, která byla způsobena okolnostmi uvedenými v průběhu azylového řízení. Žalobce tak učinil za situace, která byla způsobena okolnostmi uvedenými v průběhu azylového řízení, a kdy nenalezl jiné reálně uskutečnitelné východisko, než se pokusit nalézt podmínky pro bezpečný a důstojný život v cizí zemi. Chtěl se pokusit o to, aby v České republice dostal příležitost žít v bezpečí a za podmínek, na které má právo každý člověk. Žalobce proto žádal soud, aby přehodnotil stanovisko správního orgánu k jeho žádosti o udělení azylu, a to zejména s ohledem na ustanovení § 14 zákona o azylu.

Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 31. 3. 2005, č. j. 59 Az 100/2004 - 20, byla žaloba zamítnuta. Soud neshledal žádná procesní pochybení při opatřování a provádění důkazů správním orgánem ani neshledal, že by rozhodnutí vycházelo z neúplného skutkového zjištění, neboť ze správního spisu vyplývá, že žalobci bylo ve správním řízení několikrát umožněno uvést vše podstatné pro posouzení jeho návrhu na udělení azylu. Podle názoru krajského soudu v případě žalobce nejsou dány důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Obava žalobce z pronásledování není důvodná, neboť jednání státních orgánů k žalobci nedosahovalo takové intenzity, aby je bylo možno považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Žalovaný se dostatečně zabýval závažností situace žalobce ve Vietnamu, neboť se ve svém rozhodnutí vypořádal se všemi tvrzeními žalobce. Obavu z pronásledování žalobce opíral o konkrétními skutečnostmi nepodloženou domněnku, že by mohl být pronásledován. Z takové domněnky nelze učinit závěr, že by obava žalobce z pronásledování mohla být opodstatněná. Žalovaný rovněž správně v napadeném rozhodnutí poukázal na skutečnost, že žalobce vedla k podání žádosti o udělení azylu i snaha o legalizaci pobytu v ČR poté, co byl zadržen a umístěn v zařízení pro zajištění cizinců. Krajský soud nepovažuje za důvodnou námitku nesprávného posouzení skutečností tvrzených žalobcem jako důvodů zvláštního zřetele hodných ve smyslu 14 zákona o azylu. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci žalobce, tak i stav v jeho zemi, a pokud sám z toho nedovodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména když žalobce ve správním řízení výslovně o udělení humanitárního azylu nežádal a žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení tohoto druhu azylu neuváděl. Skutečnosti žalobcem tvrzené správní orgán správně nepodřadil pod důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. Konečně výrok žalovaného podle § 91 zákona o azylu rovněž krajský soud shledal správným, neboť nebyly zjištěny žádné překážky předpokládané v tomto ustanovení, jež by bránily žalobci v návratu do vlasti. K zamítnutí žaloby ve vztahu k obavám žalobce z návratu do Vietnamu vedly soud stejné úvahy jako při posuzování důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, tj. zejména závěr o tom, že jednání policejních orgánů k žalobci nenaplněovalo intenzitu pronásledování ve smyslu zákona o azylu, a dále skutečnost, že po propuštění ze zadržení neměl žalobce po celou dobu až do dojezdu z vlasti s úřady žádné problémy. Napadené rozhodnutí krajský soud shledal v souladu se zákonem, a proto žalobu zamítl.

Proti rozsudku Krajského soudu v Plzni podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, neboť se domnívá, že při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit. Pro nedostatek důvodů rozhodnutí považuje stěžovatel rozhodnutí správního orgánu za nepřezkoumatelné. Stěžovatel

má za to, že žalovaný při zjišťování skutkového stavu věci porušil ustanovení § 3 odst. 3 a odst. 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 správního řádu, a cítí se i zkrácen na svých právech v důsledku porušení ustanovení § 12 a § 14 zákona o azylu. Jak vyplynulo z řízení před žalovaným, má stěžovatel odůvodněný strach pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Stěžovatel byl členem studentského hnutí, které nesouhlasilo s vietnamským režimem a poukazovalo na porušování lidských práv. Svůj nesouhlas projevoval prostřednictvím internetu, za což byl také na dva dny zadržen, přestože mu takové jednání nebylo dokázáno. Vzhledem k tomu, že ve Vietnamu jsou monitorovány osoby, které svůj nesouhlas s komunistickým režimem projevují prostřednictvím internetu a hrozí jejich postih, je strach stěžovatele z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů ve státě naprosto odůvodněný. Jeho strach byl navíc podporován vedoucím celého hnutí, který stěžovateli doporučil opustit Vietnam. Stěžovatel má za to, že důvody, které jej vedly k odchodu z vlasti a k podání žádosti o azyl v České republice, jsou dostatečné pro udělení azylu z důvodu uvedeného v ustanovení § 12 zákona o azylu. Stěžovatel dále namítá, že žalovaný správní orgán ani krajský soud nepřihlédl při svém rozhodování k informacím ohledně situace ve Vietnamu, konkrétně pak ke zprávě Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv ve Vietnamu za rok 2003, ze které mj. vyplývá, že výsledky vládního snažení o dodržování lidských práv zůstávají špatné a vláda pokračuje v jejich vážném porušování. Došlo k svévolnému zatýkání občanů za pokojné vyjadřování politických a náboženských názorů. Podmínky ve věznicích jsou drsné, některé osoby zemřely v důsledku špatného zacházení ve vazbě. Soudnictví není nezávislé a vláda odpírá některým občanům právo na spravedlivý a rychlý proces. Z uvedeného vyplývá, že obavy stěžovatele z pronásledování ve státě, jehož občanství má, jsou odůvodněné. Stěžovatel má dále za to, že jeho osobní situace v zemi jeho původu tak, jak ji popsal v průběhu řízení o udělení azylu, a jak uvedeno výše, je důvodem pro udělení azylu z humanitárních důvodů ve smyslu ustanovení § 14 zákona o azylu. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení a aby jeho kasační stížnosti přiznal odkladný účinek.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti žalovaný odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Soud neshledal v závěrech a postupu správního orgánu nezákonnost. Žalovaný dále uvádí, že stěžovatel úmysl požádat o azyl projevil v Zařízení pro zajištění cizinců B. v době, kdy byl vrácen z Německa (neúspěšně tam žádal o azyl), aby mohl v České republice zůstat. Žalovaný se i nadále domnívá, že jím bylo v průběhu správního řízení spolehlivě prokázáno, že stěžovatel nebyl v zemi původu pronásledován ve smyslu § 12 zákona o azylu a nezjistil důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu podle § 14 téhož zákona. Stěžovatelem uváděné důvody pro udělení azylu nelze podřadit žádnému ze zákonných důvodů pro udělení azylu podle zákona o azylu. Právní úpravu pobytu cizinců na území České republiky obsahuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu

o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Ačkoli stěžovatel výslovně nepodřadil jím namítané skutečnosti pod jednotlivé části ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., ze znění kasační stížnosti zdejší soud dovodil, že stěžovatel napadl rozhodnutí Krajského soudu v Plzni z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel dne 30. 6. 2004 podal žádost o udělení azylu, ve které uvedl, že opustil Vietnam, kde ho hledala policie, protože kritizoval komunismus. Česká republika pro něho není cílovým státem, o řešení své situace nemá žádné představy. K případnému návratu do vlasti uvedl, že se obává policie, protože kritizoval komunismus a policie ho hledá. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR následně uvedl, že byl členem studentského hnutí, které nesouhlasilo s vietnamským režimem a poukazovalo na porušování lidských práv. Členové hnutí (tedy i stěžovatel) hovořili o porušování lidských práv ve Vietnamu a tyto informace následně zadávali na internet v internetových kavárnách. Když šel stěžovatel dne 25. 9. 2002 pracovat do internetové kavárny, byl zadržen policejními orgány. Po dvou dnech byl propuštěn s tím, že proti němu nemají důkazy. Poté vedoucí hnutí řekl stěžovateli, že by bylo lepší, kdyby odjel z Vietnamu. Stěžovatel vycestoval z Vietnamu v dubnu 2004, o udělení azylu požádal nejprve v Německu a poté, co byl z Německa vrácen do České

republiky, požádal o azyl v České republice, aby zde mohl zůstat. V případě návratu do Vietnamu se stěžovatel obával, že nebude mít zaměstnání, protože po ukončení školy žádné sehnat nemohl. Ve správním spise je založena i Zpráva Ministerstva zahraničí Spojených států amerických z 25. 2. 2004 o dodržování lidských práv za rok 2003, ve které se mj. uvádí: „Vláda nadále občany svévolně zatýká a vězní. Některé osoby byly zatčeny a vězněny za poklidné vyjadřování svých politických a náboženských názorů. Několik osob, které byly zatčeny nebo vězněny v roce 2002, se navíc nevrátilo ke svým rodinám.“

Podle ustanovení § 12 se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ustanovení § 14 téhož zákona jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Obecně lze konstatovat, že zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazujících věrohodnost žadatelových tvrzení. V případě, že žadatel uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativně vymezené důvody pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, je na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou měrou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Elementární roli při zjišťování skutkového stavu věci hrají zprávy o stavu dodržování lidských práv v zemi původu žadatele. Je-li zřejmé, že se jedná o bezpečnou zemi původu, v níž je z hlediska standardů předpokládaných zákonem o azylu zabezpečena řádná a fungující ochrana občanů před nežádoucími ingerencemi státu do jejich základních práv a svobod, pak lze důvodně předpokládat, že v takové zemi sice může docházet k jednotlivým excesům, nicméně lze se prostřednictvím správních, soudních či jiných orgánů domáhat nápravy proti nezákonnému zásahu. Takový závěr však nelze učinit v případě, že se jedná o zemi, ve které se státní orgány opakovaně dopouští závažných porušení lidských práv. Má-li správní orgán za to, že stěžovatel, který přichází ze země s nedostatečnou ochranou lidských práv, nevypovídá pravdivě o důvodech, které ho vedly k opuštění jeho země původu a podání žádosti o azyl v ČR, musí své pochybnosti hodnověrně objasnit a prokázat. Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo nebo mohlo dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl (obdobně např. rozsudek NSS ze dne ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 - 89).

V posuzované věci stěžovatel tvrdil, a to již v řízení před správním orgánem, že byl členem studentského hnutí, jež kritizovalo porušování lidských práv ve Vietnamu a tyto informace následně zadávali na internet v internetových kavárnách; když šel jednoho pracovat do internetové kavárny, byl na dva dny zadržen policejními orgány. Výše uvedená Zpráva MZV USA přitom naznačuje, že by se v případě stěžovatele mohlo jednat o svévolné zatčení.

Ačkoli z převládající judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že Vietnam lze považovat za bezpečnou zemi, nelze odhlédnout od skutečnosti, že v tomto konkrétním případě to nelze konstatovat s plnou přesvědčivostí. Je zřejmé, že úroveň ochrany lidských práv, jakkoli se situace v zemi zlepšuje, stále nedosahuje v některých aspektech takového standardu, aby bylo možno zcela vyloučit, že žadatel o azyl nemůže být nežádoucím zásahem státních orgánů Vietnamu postižen v rovině svých lidských práv a svobod. Nejvyšší správní soud je proto toho názoru, že pokud stěžovatelova tvrzení učiněná v průběhu řízení nebyla hodnověrně zpochybněna či dokonce vyvrácena, nelze věc bez dalšího posuzovat tak, že jednání státních orgánů k žalobci nedosahovalo takové intenzity, aby je bylo možno považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu. Nelze vyloučit, že v případě žalobce šlo o svévolné zatčení a věznění, které u něho může vyvolávat odůvodněný strach z dalších pronásledování pro zastávání určitých politických názorů v zemi původu.

Nejvyšší správní soud nevylučuje, že při důkladnějším zkoumání okolností, o kterých stěžovatel vypovídal, by bylo možno stěžovatelova tvrzení zpochybnit, nalézt v nich rozpory. To však žalovaný dosud neučinil, když svůj pohovor vedl příliš obecně, než aby se případné rozpory ve stěžovatelově výpovědi mohly objevit a mohlo být jím argumentováno, ať již ve prospěch jeho žádosti či naopak.

Je tudíž nutno uzavřít, že stěžovateli se podařilo úspěšně dovolat kasačních důvodů uvedeného v ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť bylo zjištěno, že při zjišťování skutkové podstaty, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že by mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto vytýkanou vadu měl krajský soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Nejvyšší správní soud zrušit napadený rozsudek podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. a věc mu vrátit k dalšímu řízení. V dalším řízení, při kterém krajský soud bude přezkoumávat v mezích žalobních bodů napadené výroky rozhodnutí stěžovatele, je třeba zohlednit právní názor vyslovený Nejvyšším správním soudem, tak, jak je uvedeno shora.

V souladu s ustanovením § 110 odst. 2 s. ř. s., podle kterého zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. května 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu